

Suzuki muusikakasvatus Eestis

Marit Möistlik

Tallinna Ülikooli magistrant

Suzuki muusikakasvatuse meetodi järgi õpitakse pilli alguses nagu emakeelt – kuulmise järgi. Kuidas jõudis Suzuki meetod Eestisse? Mida on sel alal tehtud ja tehakse? Millised on vastukajad ajakirjanduses?

Jaapani viiuliõpetaja ja pedagoogi Shinichi Suzuki nimi on tuntud eelkõige tema viuldajate hiigelorkestreite järgi, midagi on kuulda olnud ka Suzuki muusikakasvatuse meetodist. Eestikeelses ajakirjanduses on teemat paraku vähe valgustatud, eriti viimasel ajal.

Veidi ajaloost

Shinichi Suzuki (1898–1998) loodud pedagoogiline süsteem *Talent Education* ehk Suzuki meetod (tõlkija Sirje Subbe-Tamm pakub eestikeelseks vasteks “talendi kasvatamine”, soovitudes siiski jääda ingliskeelse nimetuse juurde, kuivõrd see on paljudes keeltes kasutatav märksõna) on alates selle väljatöötamisest 1930. aastate alguses avanud paljudete täiesti tavalistele lastele tee muusikasse.

Suzuki meetodi üks nurgakivi on väide, et anne pole kaasasündinud, vaid suurim mõju esmaklassiliste võimete kujundamisel on kasvukeskkonnal. Siinkohal tuleb selgitada, et *talent* tähendab Suzuki jaoks samal ajal nii ‘oskust’ kui ka ‘andekust’. Suzuki mõistab andekuse all üldintelligentsust, õppimisvõimet, Lääne muusikaõpetaja aga spetsiifilist (kaasasündinud) muusikalist omadust (jaapani sõna *saino* ei hõlma eri tähendusi, nagu näiteks eesti *andekus/oskus* või inglise *talent/ability*).

Suzuki õpetus on laialt levinud üle maailma – umbes 400 000 õpilast rohkem kui 40 maal õpivad pilli Suzuki nn emakeelemeetodi järgi. Saanud küll alguse viiuliõpetuses, praktiseeritakse seda ka kla-

veri, trüello, flöödi, viola, laulmise, kitari, harfi, orelit ja plokkflöödi õpetamisel.

Suzuki meetodi olemuse visualiseerib kujund kahest kolmnurgast (vt joonist pöördel).

1. *Lindistuste kuulamine muusikalise tunnetuse arendamiseks.*

2. *Nii õpetaja kui ka vanemate laste mängu vaatlemine tunnis.*

3. *Palade mängimine, püüeldes lindistusel kuulatud kvaliteedi poole.*

Kõigepealt alustatakse õpetamist lapsevanemast (tavaliselt emast), et too saaks kodustes harjutamistes last juhendada. Väga suur osa tööst tehakse ära kodus, seetõttu on möödapääsmatu, et lapsevanem omandaks elementaarsed pillimänguoskused.

Neile kahele võrdselt tähtsa kolmnurga üheksale printsiibile lisandub kümnene: kordamine. Meetodi võti ongi selles, et pilliõppimist ei alustata keerulise noodikirja õppimisest (noot-sõrm), vaid muusikat õpitakse alguses nagu emakeelt – kuulmise järgi, õpitud sõnu/muusikafraase korrates. Võrdluseks võib tuua rahvamuusika õppimise/õpetamise igivana viisi – meistritilt õpipoisile.

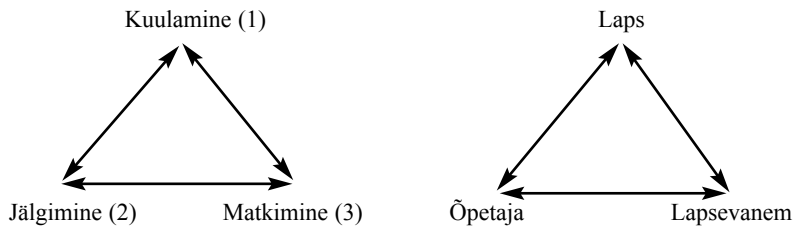
Suzuki meetodi teekond Eestisse

Kättesaadavate materjalide kohaselt tutvustas Suzuki meetodit meie muusikaõpetajatele viiuliõpetaja Ivi Tivik 1970. aastate lõpus Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituudi kursustel, kui oli

saanud Soome kolleegidelt Suzuki raamatu “Rakkaudella kasvatettu” (1977). See levis hiljem õpetajate seas käest kätte, nii mõnedki kursuselased panid oma lapse õppima viulit just Tiviku juurde, kes kasutas Suzuki meetodi elemente (alustamine 3–4-aastaste lastega, vanemate huvitatus õppest, nende kohalolek tunnis). Ilmselt see oligi eesti õpetajate esimene kokkupuude S. Suzuki emakeelemeetodiga. I. Tivik korraldas ka 1982/1983. õppeaastal Tallinna Muusikakeskkoolis viiuliõpetajatele lah-tisi tunde, kust tõenäoliselt paljud viiuliõpetajad said julgustust “proovida” meetodi elemente ka oma õpilaste peal.

Litsentseeritult tõi Suzuki meetodi 1996. aastal Eestisse Virumaa kultuurijuht Valdur Liiv koos Rootsi Suzuki Ühinguga, mille presidendi Sven Sjögreni käe all alustasid samal aastal koolitust Rakveres kümme viiuliõpetajat (esimene aste lõppes aastal 1998, teine ja kolmas aste 1999, neljas aste 2000 ning viienda astme eksam toimus 2002. aastal, selle sooritasid viis õpetajat). 1999. aastal asutatud Eesti Suzuki Ühing (ESÜ) kutsuti ellu eelnimetatud kursuslaste ja V. Liivi eestvedamisel.

Oluline samm Suzuki meetodi tutvustamisel astuti 2001. a, kui ilmus Sirje Subbe-Tamme tõlgitud S. Suzuki “Armastusega kasvatatud” (“Nurtured by love”), mida peetakse meetodi baasteoseks. Seni pole eesti keeles rohkem Suzuki teoseid ilmunud, kasutatakse võõrkeelseid materjale.

Joonis. Suzuki meetodi olemuse visualiseerib kujund kahest kolmnurgast.

Vastukajad ajakirjanduses

Teemat puudutavate artiklite leidmiseks on kasutatud Eesti Rahvusraamatukogu andmebaasi ISE (<http://ise.nlib.ee/>), kust võib leida artikleid alates 1998. aastast. Varasemate kirjutiste leidmist hõlbustas Eesti Raamatukogude elektronkataloog ESTER (<http://ester.nlib.ee/>).

Väidetavalt ei ole keegi meetodi varasematest propageerijatest avaldanud midagi kirjasõnas enne 1994. aastat. Seda nn vaikivat ajastut tuleks siiski järjepidevuse huvides veel uurida, küsitleda nii õpilasi kui ka I. Tivikut ja tema kolleege, kes olid Suzuki meetodi esimesed tutvustajad Eestis.

Eestikeelses ajakirjanduses on aastatel 1994–2004 ilmunud Shinichi Suzukiist ning tema meetodist 20 artiklit. Suhteliselt palju (lausa 35%) kirjutisi on avaldatud maakonnalehtedes ning selle võrra kasinamalt üleriigilistes lehtedes-ajakirjades. Info niisuguse jaotumise üks põhjusi võib olla V. Liivi seotus Rakverega, mistõttu Shinichi Suzuki nimi ja meetod leidsid enam kajastamist just Virumaa Teatajas, kuid ka Koidus. Enamik artikleid on seotud kontsertide toimumisega, mis muudab kirjutiste ilmumise juhuslikuks ning meetodi käsitlemise pinnapealseks.

Järgnevalt sisulist uudsust pakkunud artiklitest (täielikku nimekirja vt Hariduse internetivariandis aadressil www.haridus.opleht.ee). Suzuki meetodit tutvustav esimene artikkel ilmus erialaajakirjas Keelpilliõpetaja aastal 1994 (Riikjärv, A. Erinevaid meetodeid keelpillide õpetamiseks eelkoolieas (Otto Szenderi järgi) – Lauleht. Eesti keelpilliõpetajate Ühing, nr 7, 5–6).

Kultuurilehes Sirp ilmunud kolmest artiklist tuleb esile tõsta Lembi Metsa artiklit Suzuki ja Szilvay meetodite võrdlusest (Mets, L. Suzuki ja Szilvay: meetodist ja individuaalsusest. Sirp, 1.05.2000).

Eesti Päevaleht annab teada viiulimängu õppimise võimalusest Suzuki meetodil Nõmme Noortemajas (Kirss, K. Viiulimäng viisipidamiseta. Eesti Päevaleht, 5.11.1998. Praegu Nõmme Noortemajas enam viiulit ei õpetata. Juta Rossi sõnul tehti seda umbes pool aastat, kuid asi soikus suuresti selle tõttu, et vanemad polnud nõus lapse pillimängu vajalikul määral panustama, st ei toonud lõpupoole enam lihtsalt lapsi tundi.)

G. Kaupmees teatab SL Õhtulehe vahendusel, 10.09.2002, et nüüd saab ka klaverit õppida Eestis Suzuki meetodil (Sirje Subbe-Tamm, Anne ei ole kaasa sündinud).

Ajakirja Muusika 2003. aasta 4. numbris kirjutab Suzuki-klaveriõpetaja Sirje Subbe-Tamm artikli "Mis on Suzuki meetod?", see on jäänud seni viimaseks kirjutiseks. Tuleb tõdeda, et ESÜ koos meetodi praktiseerijatega saaksid ajakirjanduse kaudu meetodit tutvustada veel palju tõhusamalt, kui seda on tehtud.

Suzuki meetod versus teadustöö

Suzuki meetodit on põhjalikumalt käsitletud kolmes uurimistöös: Reet Metsa 1998. a Eesti Muusikaakadeemias valminud magistritöö "Suzuki pedagoogilise süsteemi eripära traditsioonilise muusikainstrumendiõpetuse taustal"; Livia Jakobsoni 2004. a Tallinna Pedagoogilises Seminaris kirjutatud diplomitöö "Suzuki meetod ja selle kasutamise võimalused plokkflöödiõppes"; käesoleva artikli autor kaitses juunis 2005 Tallinna Ülikooli juures bakalaureusetöö teemal "Suzuki meetodist Eestis".

Suzuki meetodi elemente käsitlevad põgusalt Pille Undresti 1999. a kirjutatud kursusetöö "MUS-E projekt", Kadri Selke 2001. a kursusetöö "Plokkflöödi rühmaõppe kontseptuaalsed alused" ning Inga Sõmermaa 2002. a kaitstud

diplomitöö "Plokkflööt rühmaõppes", kus vaatluse all on töö vanematega, pidev kordamine ja ühine repertuaar, varases eas alustamine, kuulamine-jälgimine-matkimine, st nooditundmiseta kuulmise järgi õppimine, pillikooriga ühisesinemised, mida rakendatakse küll suuremate gruppidega (10–18 õpilast), kui Shinichi Suzuki praktikas tavaks.

Suzuki meetod praktikas

ESÜ andmetel õpetab Suzuki meetodil praegu aktiivselt neli viiuliõpetajat ning üks klaveripedagoog. Meetodi elemente aga kasutatakse Eestis kõige aktiivsemalt plokkflöödi klassitunnis. ESÜ-l pole kahjuks kodulehte ega kontaktandmeid infokataloogides. Ühingu passiivsuse põhjus on ka vastava väljaõppega õpetajate puudus Eestis. Et Suzuki-õpetaja tohiks teisi õpetajaid koolitama hakata, peab tema miinimumstaaž olema kümme aastat – jääme niisiis ootama aastat 2012 (Eesti Suzuki-õpetajad sooritasid viimase astme eksami aastal 2002).

Oluliseks tuleb pidada just Suzuki meetodile omast lapsepärast lähene-mist. Vanemate pühendunud osalemine hoiab lapsi muusika juures. Ka õpingute katkestamine pole enam nii traagiline, sest eesmärk ei ole saada silmapaistvaks muusikuks, vaid enese arendamine muusika vahendusel. *Talent Education*'i taotlus ongi muusika ning pillimängu kaudu arendada lapses üldist ilumeelt ja täisväärtuslikuks eluks vajaminevaid oskusi/võimeid, sh üldist intelligentsust ja tööharjumust. Suzuki meetodi alustõdedel oleks väga oluline roll täita Eesti muusikakasvatuses, eelkõige just alushariduses. Livia Jakobsoni diplomitöö raames läbiviidud eksperiment Harku lasteaias plokkflöödiringis näitab, et see pole sugugi utoopiline. Eesti alus- ja üldhariduskoolides on praegu liiga palju viisipidamatuid lapsi, kellelt juba alates lasteaiast on võetud võimalus saada osa muusikamaailmast, mis Shinichi Suzuki sõnul tõepoolest kasvatab, "küpsetab" ja kujundab inimest täisväärtuslikumaks isiksuseks.